

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1 [i.e. 17]. De peccato simoniæ, prout committitur in re annexa
spirituali consequenter,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAPVT I.

De peccato simonia, prout committitur in re annexa
spirituali comitanter.

SUMMARIUM.

- 227 Sententia dicentium non esse simoniacum capere pretium pro labore qui ponitur in administratione spiritualium.
- 228 Aliorum sententia, simoniam esse accipere pro labore necessario ad talem administrationem.
- 229 Qualiter is labor censetur spiritualis, ita ut vendi nequeat sine simonia, etiamsi necessarius sit tantum ex subiecto.
- 230 Responso ad fundamenta prioris sententiae: & quod pro labore non necessario ad spiritualium administrationem possit pretium accipi.
- 231 Explicatio dubij, an id pactum deduci possint ad sustentationem debitorum pro Sacramento in administratione.
- 232 Quando possit Sacerdos maiorem elemosinam accipere pro celebranda Missa, quam sit taxata constitutione Superioris aut consuetudine.
- 233 Opposita sententia de dubio An Sacerdos satisfaciat dicendo unam Missam, pro pluribus a quibus singulis singulis accipit elemosynas sufficientes.
- 234 Pars negans tenenda.
- 235 An mortale peccatum sit de se, non dicere Missam pro eo qui ut diceretur, dedit stipendium taxatum.
- 236 Quando peccet mortaliter qui accepto stipendio pro pluribus Missis celebrandis, per longum tempus differt celebrationem.
- 237 Documenta de anticipata celebratione Missarum pro iis qui daturi sunt elemosinam pro celebrandis.
- 238 Quatenus obligatio quam Parochus habet celebrandi pro sua parochia, impediatur ne possit stipendium pro celebranda accipere.
- 239 De quo quod faciendum est cum monasterium aut alia Ecclesia, onus habet celebrandi tantum Missarum numerum, ut ei satisfacere non possit.
- 240 Quando is qui plures elemosynas accepit ut curaret Missas dici, possit aliquid sibi reservare de summa accepta.
- 241 Quomodo lex possit fieri ab Ordinario, ut laici tantum dent nec minus, pro Missa celebratione.

227.

Res annexa spirituali comitanter est labor necessario coniunctus cum spiritualium administratione: nec enim esse potest absque labore aliquo: pro quo pretium accipere, an simonia sit, versatur in contouersia. Nam Adrianus quod lib. 9. qu. 1. lit. D. & alij quos Suarez in seq. cap. 21. nu. 2. refert, volunt licitum esse pro tali labore, pretium accipere: etiamsi non sit licitum accipere: pro ipsa administratione spiritualium, quæ ex Christi præcepto, expresso Matth. 10. debet fieri gratis. Eorum fundamentum est quod talis labor non sit de se quid spirituale: atque pro eo merces accipi possit iuxta illud Matth. 10. Dignus est operarius cibo suo] & illud in priori ad Timot. cap. 5. Dignus est operarius mercede sua.] Quod etiam videtur aperte statui: 1. quæst. 1. cap. finali. Videtur & ratio ostendere quia talis labor, cum possit habere fatigationem, & aliam incommoditatem coniunctam æstimabilis est pretio: sicut & labor militantis, aut plantantis vineam, aut pascæntis gregem, quibus apte comparatur: ut ex cap. nono prioris ad Corinth. habetur.

228.

Contrarium autem (præter eos quorum ibid. Adrianus meminit lit. B. & C.) sentiunt D. Thom. 2.2. quæst. 100. art. 3. ad 2. & ibidem Caiet. ac Sorus lib. 9. De iust. & iure quæst. 6. art. 1. paulo ante solutionem argumentorum, pluresque alij quos refert & sequitur Suarez in eodem cap. 21. à num. 5. licitum esse quidem administranti spiritualia, aliquid in vitæ sustentationem accipere, non tamen pro labore, qui omnino necessarius est in actu administrandi spiritualia. Ratio est: quia eo ipso quod Christus spiritualia gratis dari instituit, pariter instituit absque pretio dari laborem, qui necessarius est omnino

ad ipsa administranda. Cum enim administrari nequeant absque aliquo labore: Christus præscribendo ut gratis administrarentur, consequenter præscripsit, ut labor ad talem administrationem omnino necessarius, daretur gratis: ita ut simonia sit pretium pro eo accipere, tanquam pro eo quod non est simpliciter temporale, sed immixtum spirituali.

Hoc scilicet nomine, quod spiritualium administrationi, prout moraliter ab hominibus exerceri potest, necessarius sit omnino eiusmodi labor: unde fit ut is cum illa coalescat in vnum corpus morale, & consequenter de eius valore perinde iudicandum sit, ac de valore ipsius administrationis: nimirum non esse pretio æstimabilem, nec vendi posse, sed omne pretium excedere. Ad quod illustrandum facit quod in profanis, quando actio nullius momenti est, nullius pretij censetur labor in ea positus: atque prout ea fuerit maioris vel minoris momenti, labor in ea positus plus aut minoris æstimatur, ac emi solet: quia talis ob illam tantum appetibilis est & queritur. Vt igitur actio spiritualis vendi non potest, ita nec labor ad illius exercitium necessarius. Ad quod facit illud cap. Si quis obiecerit 1. quæst. 3. Quisquis horum alterum vendit sine quo nec alterum provenit, neutrum inuentum derelinquit. Facit etiam ratio. Quia labor necessarius ad aliquam actionem coalescit cum ea in vnum opus morale: eaque de causa conditionem eius accipit siue corporalitatis siue spiritualitatis. Non refert vero in hac re, an labor sit ad actionem necessarius intrinsece ex parte ipsiusmet actionis; an extrinsece ex parte agentis: nec enim ex eo quod Sacerdos tenetur sit æger (ideoque debeat plus laborare in dicenda Missa quam iunior, aut sanus) aut concionator eo quod multo plus laborat in dicendo, aut in præparando se ad debite exequendum illud munus, potest aliquid exigere in pretium & compensationem talis excessus laboris; ut nec potest Iudex lata sententia: ad quam debite ferendam plus laboris in studendo ponere debuit quam alius posuisset; aut alia sententia requireret: quia obligatus ad actionem, pariter obligatur ad subeundum laborem necessario requisitum pro illius executione.

Ad fundamentum vero oppositæ sententiæ respondendum est: ad auctoritates quidem scripturæ non esse intelligendas de mercede quæ sit pretium laboris; sed quæ sit stipendium personæ laborantis, ut necessaria ad suam sustentationem habeat, qui exercitium spiritualium, reuocatur ab exercitio temporalium, quibus illa acquiruntur. Ad rationem vero respondendum est, laborem suam naturam vendibilem, fieri inuendibilem, ex ipsius necessaria connexionem cum administratione spiritualium, prout satis aperte constat ex paulo ante dictis.

Ceterum præter illum necessario coniunctum in administratione spiritualium datur labor et non necessarius, sed solum per accidens coniunctus: ut exempli gratia cum quis petita me ut ad aliquod oppidum me transferam ad celebrandum pro ipso, talis labor itineris non est necessario coniunctus cum celebratione Missæ, sed tantum ex accidenti, seu ob circumstantiam interuenientem. Itaque minister potest pro tali labore pacisci, ac pretium accipere: quia est onus de se temporale, retinens suam conditionem, pecunia æstimabile: sicut & obligatio ad celebrandum expectando per longum tempus eum pro quo celebratur: aut obligatio celebrandi certa hora, certo loco, aut summa alia onerosa circumstantia. Hoc confirmatur ex consuetudine qua solent aliqui Sacerdotes locare suas operas ad sacramenta & alia spiritualia ministranda in aliqua Ecclesia; (etiamsi locatio sit quædam venditio) quia id non fit ad accipiendum pro administratione, sed pro obligatione qua tenebuntur quocumque tempore & loco necessitas exigeret, spiritualia ministrare. Id quod declaratur exemplo vsuræ. Nam licet pro mutuo nihil accipi possit: nihilominus pro obligatione mutuandi, aliquid exigi potest: quoniam ea est æstimabilis pretio: & ad mutuum habet se per accidens, ita ut conditionem illius non contrahat.

De his plenius Suarez in citato cap. 21. quibus ad danda est responso ad vnum quæsitum. An illud quod admini-

nistrandi

nitranti spiritalia licitum est accipere in debitam & necessariam vitæ sustentationem; deduci possit in pactum: dicendo exempli gratia, Da mihi victum ad vitam necessarium, & ego impendam tibi omnem meam operam in celebrando sacrum pro te, & in audiendis confessionibus. Ad quod respondetur, id non esse secundum se illicitum. Nam ex natura rei, illud quod est deus alius debitum, deducere in pactum non est malum, nisi iusta aliqua de causa, Superioris ipsum prohibeatur; sicut in hęcibus multa pacta fieri prohibentur iure Canonico, quæ ex natura rei illicita non sunt. De quibus in sequent. cap. At in iure Canonico non inuenitur prohibitum pactum illud de quo agimus. Quanquam tamen potest peccatum in eo contingere; vel ratione nimie cupiditatis habendi, vel ratione scandali; præsertim quando paciscens aliunde habet sufficientissime, quo se sustentet.

Dubia particularia, De iis quæ dantur, & accipiuntur pro Missæ celebratione.

AD hoc caput pertinent dubia particularia de iis quæ pro celebratione Missæ dantur, vel accipiuntur in sustentationem celebrantis. Ad quorum explicationem, iuuaret quidem cognitio multiplicis valoris Missæ, ac diuersorum modorum quibus is applicatur: sed quia paucis tradi non potest, differenda est in sequentem tomum, in quo dicendum erit de Missa, cum de Eucharistiæ sacramento, lib. 29.

PRIMUM ERGO DVBIUM EST, An Sacerdos possit maiorem elemosynam accipere pro celebranda Missa, quam sit taxata constitutione Superioris, aut consuetudine. Ad quod respondetur non posse, nisi ab eo qui taxationem scit, aliquid amplius sponte offeratur, aut donec ex liberalitate, vel in compensationem laboris, vel obligationis quæ ad celebrationem ipsam requiritur solum ex accidenti. Cuius responsionis, ratio est: quod tota sic accipendi causa iusta, sit stipendium ministro necessarium ad vitæ sustentationem: cuius quantitate definire, non est ipsius ministri, sed Episcopi in synodo diocesana: vel Generalis præpositi ordinis in generali capitulo ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 4. De reformatione. Vnde si quis nesciens taxationem elemosynæ, plus det Sacerdoti pro Missæ celebratione, quæ taxatum sit, putans in tanta quantitate factam esse taxationem: Sacerdos ipse non potest illud accipere, quia non offertur ei voluntarie, cum vt dici solet, nihil sit volitum nisi cognitum.

Attamen quia lex positiva & consuetudo, debet iuri naturali cedere, si accipienti aperte constaret nihil tunc ei dari amplius, quam quod necessarium est ad alendum eodæ pauperem Sacerdotem, posset illud retinere sine dantis iniuria, à quo potest iure naturali & diuino recipere temporale stipendium, quo indiget vt celebrando possit de altari viuere.

Hinc Melchior Canus in lib. 12. *de locis Theologicis* cap. 13. addit. *argumentum* (cui assentitur aliis citatis Petr. à Nauar. in lib. 2. De restit. cap. 2. num. 333.) Omnis, inquit, opinio in hoc conueniat necesse est, Sacerdotem siue pro paucis siue pro multis offerat, vitæ necessaria suscipere iure suo posse: quem cibum si vnus non dedit, nulli facit iniuriam si expectet à pluribus. Immo iniuriosus est, si cogis Sacerdotem, vt solum pro te hostiam offerat, nisi tu illi præbeas cibum qui quantus qualisq; sit homini necessarius, prudentia magis quam Theologia diiudicat: vno enim tempore & loco, non satis erit nummus argenteus, &c. alio vero, abunde sufficere potest de quo iudicare prudentis est.

Id autem aduerte procedere, non modo cum celebrans pauper fuerit, sed etiam cum fuerit diues: vt post Sorum & Nauar. notant Petr. à Nauar. in sequenti nu. 335. & Suarez ad 3. partem D. Thomæ disput. 86. sect. 3. quia Sacerdos diues, sicut & pauper, ius habet de altari viuendi; dummodo debita officia præster. Quod spectandum esse in eare, non autem quod Sacerdos diues sit aut pauper, argumento est, quod concedatur, diuitem Sacerdotem stipendij pro Missa determinati esse de se capacem;

nec pauperem posse aliquid supra illud accipere, quando fuerit ad antedictam sustentationem sufficiens.

SECUNDUM DVBIUM EST, An Sacerdos satisfaciatur, celebrando vnâ Missam pro illis omnibus, à quibus singulis, singulas accepit elemosynas, sufficientes vt celebraret pro singulis singulas. Cuius explicationem Petr. à Nauar. lib. 2. De restit. cap. 2. à nu. 313. late persequitur. In partem autem affirmantem inclinant, congruenter doctrinæ D. Thomæ 3. par. quæst. 79. art. 5. Caiet. in tomo 2. opusculorum tract. 3. cap. 2. & Sylu. Missa 1. quæst. 9. & Armil. eodem verbo quæst. 23. quia cum sacrificium Missæ sit infinitæ virtutis, tantum prodest pro multis oblatum, quantum si pro singulis singulatim offerretur. Et ita cum ipsum non solum generaliter pro Ecclesia offeratur, sed etiam specialiter pro iis qui in momento cogitantur, ac pro omnibus circumstantibus, qui non sunt certo numero definiti; nec tam multi sunt, quin adhuc plures esse possint: fit inquam, vt nullus eorum propter ceterorum consortium minus habeat de effectu Missæ; sed singulis meritorum Christi, tanquam influxus capitis applicetur diuersis membris, iuxta mensuram deuotionis vniuscuiusq; prout Caiet. ait indicat per verba, Quorum tibi cognita est fides, & nota deuotio quo quibus tibi offerimus, vel tibi offerunt hoc sacrificium laudis, &c.

Nauarrus vero in Enchir. cap. 25. nu. 92. ver. 25. citans Scotum, Maiorem, & Gabrielem, & Melchior Canus Joeco ante citato, ac Sorus lib. 9. De iustitia & iure quæst. 2. art. 2. circa medium: postque eos Henriquez in lib. nono De sacramentis cap. 22. §. 5. & Iacobus à Graphiis lib. 2. Decisionum aurearum cap. 44. ac Petrus ipse à Nauarra & alij, partem negantem censent tenendam esse: quia Sacerdos cui sub conditione & onere celebrandi specialiter pro me sufficientem dedi elemosynam, peccat contra iustitiam violatione pacti iniuri, si pro me specialiter non celebret. Non ergo potest elemosynam alterius admittere; pro quo simul, communiter ve celebret. Deinde vt Sorus aduersus sententiam oppositam maxime viger: si ea esset vera, liceret Sacerdoti pro vna Missa statutum à iure vel consuetudine stipendium accipere, non tantum à duobus, vel tribus, sed etiam à triginta, immo à trecentis: quod nemo dicere audeat, cum aperte repugnet vsui Ecclesiæ ac mentidatum.

Ceterum quidquid sit de eiusdem sententiæ oppositæ fundamento, de quo grauissima difficultas est alibi tractanda: tenendum videtur cum his iisdem authoribus (quos etiam sequitur Suarez in 3. partem tomo 3. d. sp. 86. sect. 4. illicitum esse quando vnus pro celebratione, sufficientem dedi elemosynam, adhuc alias ab aliis pro eadem celebratione recipere. Nam q; vt recte argumentatur Petrus à Nauarra num. 330. & tribus sequentibus: etiam si concedatur nihil deperire de fructu sacrificij ex eo, quod alij simul admittantur ad illius participationem: vt nec quidquam deperiret alicui de fructu baptismi, si plures simul cum eo baptizarentur, dicendo Ego vos baptizo, &c. id tamen non obstat quid committatur iniustitia, in illa aliarum elemosynarum receptione: quia stipendium celebranti Missam non datur ob applicandum sacrificij fructum: quandoquidem in alio qui simonia committeretur, non minus quam si daretur Prælato pecunia ob applicandum seu conferendum beneficium Ecclesiasticum: sed datur in stipendium temporale quo celebrans indiget vt administrando spirituale possit viuere. Accepto igitur eo quo ad ipsius strictam sustentationem sufficit (strictam dico quoniam ea satis est ad Missæ celebrationem, debetque Sacerdos necessaria aliunde habere vt argumento est quod ordinari non debeat sine beneficio, vel alio titulo vnde possit sustentari) contentus esse debet, neque plus, nisi voluntarie oblatum, potest accipere sine iniustitia: cum de iure ei nihil amplius debeat.

Atque licet accipiendq; nihil in particulari inferat notabile damnum, quantumcumque centum, aut etiam plures, dent singuli sufficiens stipendium: accipit tamen illis rationabiliter inuitis, ob magnam inæqualitatem, vel laboris suscepti, ad mercedem; vel stipendij, ad sustentationem necessariam: ideoque peccat grauiter sicut &

cum quis furatur modica à diuersis, ex quibus magnam quantitatem confici videtur, peccat mortaliter: etiam si nullus eorum quibus surripuit sit in particulari laesus notabiliter, quia omnes simul, & sunt irrationabiliter lesi, & sunt rationabiliter iniuri, quod talis fur contra ius naturæ detestatur ex furto.

Intelligitur autem ex his beneficium aliumve qui accepto sufficienti stipendio iam est obligatus celebrare pro benefactore, non posse tertio stipendium accipere, nisi sub obligatione aliam Missam pro eo celebrandi per se, vel per alium, vel restituendi acceptum. Quod confirmatur: quia stipendium in hac re, sub ea tacita conditione datur, ut præter proprium fructum ex obligatione sacrificij referendum, dans intendat: tum ut sua causa in Ecclesia multiplicentur Missæ, & speciales orationes efficaciores habentes vim impetrandi ex assiduitate & deuotione Sacerdotis tum etiam ut sua causa iuuetur Ecclesia, per ampliationem cultus diuini, vtilitatemque viuorum & defunctorum: ut recte notat Henriquez in citato §. 5. littera F, Si tamen quis sciens priorem obligationem Sacerdotis, nihilominus ei det stipendium, merito præsumitur quod det gratis, nec pro eo imponat obligationem, quam videt apertum impedimentum habere.

235.

TERTIUM DVBIUM EST. An sub mortali sit obligatio ad unum vel plurimum Missarum celebrationem, pro qua acceptum stipendium, non est quantitatis sufficientis ad furtum mortale constituendum, iuxta antedicta in cap. 1. huius libri quaest. 4. Ad quod dubium Petrus à Nauarra lib. 2. De restit. cap. 2. n. 81. respondet non esse sub mortali, si is qui iussit Missam celebrari, sciat eam omissam esse: nec, cum possit, mandat omissam suppleri: quia non censetur talem iacturam tanti facere, ut per eam notabiliter laesus, aut iniuria graui affectus estimari velit. Esse vero sub mortali si nihil tale excuset: quia Sacerdos, qui iustum stipendium pro celebratione Missæ accepit, eum qui dedit prius iniuste notabili fructu spiritali, quem intendit sibi & aliis procurare.

236.

QUARTUM DVBIUM EST. Quid dicendum sit de Sacerdotibus qui magnam Missarum multitudinem anticipa stipendio promittunt, nec per longum tempus implent promissum; aut qui cum non habent elemosynas, dicunt Missas anticipatas ut postea aliquo offerente elemosynam pro Missa eidem, illa accepta, applicent vnam vel plures ex Missis ipsis antea dictis. Ad cuius dubij priorem partem respondetur ex Sylu. Missa 1. quaest. 10. in fine tales peccare mortaliter: quia soluere tenentur, quam cito possunt; non minus quam illi qui habent pecuniaria debita. Idem notat à Nauarra in cit. cap. 2. nu. 366. & duobus sequentibus: admonens posse tamen pauperem Sacerdotem aliquas habere elemosynas anticipatas, non multas, nec longo tempore (quod suæ conscientia & arbitrio boni viri relinquatur definiendum) quando aliqui ad vitam sustentationem necessaria, ei suo tempore non suppetent.

237.

Ad posterioris vero partis explicationem idem author ibidem num. 369. & aliquot sequentibus, ista statuit.

Primum est: Sacerdoti non habenti obligationem aliam, licere Missas anticipare, quas in posterum certa intentione dicere tenetur: ut si teneatur pro fundatore dicere ter Missam singulis hebdomadibus, potest hac hebdomada dicere, sex, anticipando solutionem faciendam sequenti hebdomada. Rationem ille reddit, quia anticipato soluere; boni debitoris est, & velle creditori: præcipue animæ existenti in purgatorio. Hoc tamen intelligendum est, ut ille non, cum hac exceptione: nisi contrarium specialiter haberetur in fundatione: ut cum ad decorem, præcipere tur ne hebdomada vlla prætermittetur sine sacro Missæ.

Secundum est: Sacerdotem, qui non habet Missas ex obligatione dicendas, posse intentione alterius, qui plures habet dicendas, vel ut dicantur procurandas celebrare: eoque monito quod pro ipsius intentione toties celebrarit, accipere stipendia solita dari pro tot celebrationibus. Huius rationem idem author affert: quod talis celebrarit pro intentione certæ personæ: quæ quod non

fuerit præmonita, nec præsciuerit pro se faciendum, nullo modo impedit effectum sacrificij Missæ.

Tertium est, dupliciter posse, Missam celebrari sine applicatione ad aliquem: vno modo nihil cogitando de ea seruanda, ut postea applicetur pro intentione certæ personæ; sicque pro celebratione ipsa Sacerdos non potest elemosynam accipere, nec de ea promissionem vel applicationem facere; quia opus meritorium, nec applicatum, nec seruatum alicui, pertinet ad Ecclesiæ thesaurum, cuius dispensator est solus Papa. Altero modo illud fieri potest cum expressa aut virtuali voluntate seruandi Missæ celebrationem, in posterum applicandam pro intentione certæ personæ: ut sit cum quis celebrat indistincte pro eo quem Deus nouit petiturum ab ipso, ut pro eo Missam celebret: hocque modo posse postea elemosynam recipi à certâ illa persona, ad quam applicatio prædicta determinatur. Id quod Petrus ipse à Nauarra probat à num. 373. quia licet opus illud sit præteritum respectu nostri, in Dei tamen acceptatione & aternitate manet præteritum. Vnde quod attinet ad Deum acceptatione ita recens est, ac si eodem momento offerretur. Ergo sicut haberet valorem sibi debitum, si nunc offerretur: ita etiam nunc applicatum tantumdem valebit. Est enim retentum, & quasi depositum vsque ad tempus applicationis: perinde ac si artifex vas aliquod pretiosum formaret ut Regi offerat, illudque apud se retineat, idoneum tempus præsentandi expectans. Nec refert quod vas sit quid permanens, & celebratio Missæ quid successiuum, & iam præteritum: quia respectu Dei neque præteritum prætereunt neque futura expectantur ut veniant, sed ipse in sua aternitate omnia tempora prætergrediens, in eadem retinet illa recentia ac præsentia. Vnde sicut bona opera Christi & Sanctorum, ex quibus conflatur Ecclesiæ thesaurus, applicantur Christi fidelibus à Summo Pontifice: quia quamuis iam præterierint, remanent nihilominus in aternitate, & acceptatione diuina; ita sacrificium Missæ præteritum potest applicari danti elemosynam, cum ipsum similiter permaneat in Dei aternitate, & acceptatione. Quæ de re, licet adhuc possint adferri alia quæ eam reddant in speculatione satis probabilem ipsa tamen in praxi non caret periculo scandalii (à quo cauendum est) cum facile sit aliquos induci ad existimandum accipi stipendium nec per se sui ministerium pro quo datur.

QUINTUM DVBIUM EST. An obligatio quam Parochus habet celebrandi pro sua parochia, impediatur quominus stipendium taxatum possit pro celebratione accipere. Ad quod respondetur, in ceteris quidem partem esse Parochi & aliorum Sacerdotum obligationem; sed in hoc diuersam esse, quod eo die quo de iure, vel de consuetudine pro sua parochia celebrare tenetur, non possit quidem accipere elemosynam ad celebrandum pro fidelibus alterius Parochia: possit tamen pro fidelibus suæ Parochia; quia quantumuis teneatur celebrare pro tota sua Parochia generaliter: consuetudine tamen introductum est, ex tacito consensu offerentium elemosynas, ut à Parochianis oblatas pro sui commendatione, faciendâ in Missa, Parochus ipse accipiat, etiam quando celebrat generaliter pro tota Parochia. Quem tacitum consensum in talire excusare, habet ex Scoto quodlib. 20. arti. 2. si Nauarra in Enchir. cap. 25. nu. 92. in fine: & loci habere, etiam Parochus diues sit, expressit Henriquez in lib. 9. De sacramentis cap. 22. §. sexto: vbi habet adhuc aliam excusationem: nempe si beneficium Parochi esset adeo tenue, ut illum non alar congrue: nec aliunde à Parochianis ei prouideatur de congrua sustentatione.

SEXTUM DVBIUM EST. Quid faciendum sit, quando monasterium vel alia Ecclesia onus habet celebrandi tantum Missarum numerum, ut ei satisfacere non possit, siue ob ministrorum paucitatem, siue quia stipendium nimis tenue est: nempe quia in fundatione Missarum data est quædam elemosyna quæ tunc temporis solita erat dari, sed multo minor quam sit ea quæ nunc dari solet per legem vel consuetudinem taxata. Cuius dubij responsio habetur ex Concilio Trident. sess. 25. cap. 4. De reformatione. vbi datur Episcopis facultas in synodo diocesa-

na statueri in hoc, quid magis ad Dei honorem & cultum, ac Ecclesie utilitatem viderint expedire: ita tamen ut semper defunctorum, qui Missas celebrari instituerunt, & eorum qui pro suorum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt, commemoratio fiat. Quam eandem facultatem idem Concilium ibidem, tribuit Abbatibus, & Generalibus ordinum: ut scilicet in suis capitulis generalibus, re diligenter perpensa, possint pro sua conscientia idem statuere in suis Ecclesiis, quas talis provisione indigere cognouerint.

Ad quod Henriquez in citato §. sexto in fine addit: Episcopum ut temperet onera dicendi Missas in capellania collatiua habente prouentum nimis tenuem, non egere Synodi congregatæ consensu: si que casus necessitatis vigeat, satis esse capituli consensum. Inquam sententiam plures alios citat in margine litera P, atque in 7. §. subiungit: quod quando ad finem anni multarum Missarum stipendia superflua, quibus monasterium satisfacere non potuit, soleant eadem Missæ pro dictis reputari: ipsaque stipendia vim habere eleemosynarum: Papatationabiliter commutante voluntatem contribuentium. In quo ideo non fit ipsis iniuria: quia quoad impetrationem diuinorum donorum satisfacit ipsis per Missas quæ in tali monasterio celebrantur generali intentione pro benefactoribus: quoad satisfactionem vero, per bonorum operum monasterij vel religionis applicationem, iisdem benefactoribus factam. Cuius doctrinæ fundamentum est, quod Papatatione bonorum, quæ sunt in incerta, & in obligationibus vltimarum voluntatum, ac in piis causis, facultatem habeat dispensandi propter commune Ecclesiarum bonum. Immo sicut potest taxare generaliter eleemosynas, quæ pro missis celebrandis dantur, atque illas augere si expedire iudicauerit: ita potest in illis dispensare in bonum huius vel illius monasterij, aut Ecclesie, quando necessitas eius exegerit.

440. SEPTIMUM DVBIUM EST, An Sacerdos qui ab aliquo plures eleemosynas accepit, ut curaret Missas pro ipso celebrari, licite possit aliquid sibi ex iisdem eleemosynis fumere pro cura & labore quem suscipit in quaerendis Sacerdotibus qui eadem Missas celebrent. De hoc, vt *Nauar. meminit in Enchir. cap. 25. nu. 91. v. 24.* vna sententia est Maioris in 4. dist. 45. quest. 3. negantis posse accipere: & altera Soti lib. 9. de iust. & iure quest. 3. art. 1. affirmantis posse, si sit Parochus, vel alius cui ex statuto vel consuetudine incumbat ratio sine officij, quæ esse potest sacriste, tales eleemosynas iis quæ celebrantur distribuere.

Ipsamet autem Nauarus distinguendum censet. Nam si data sint eleemosynæ maiores quam requirantur de consuetudine, vt celebretur is Missarum numerus, qui à dante petitur; excessus ille potest accipi à Sacerdote celebrationem procurante: quia dantes scienter eleemosynas solito maiores, videntur reuera dedisse excessum loco stipendij, pro cura & labore quem suscipit procurans vt celebretur. Si vero data eleemosynæ nihil excedant stipendium solitum dari pro numero Missarum quæ peruntur, nihil de ipsis detrahi potest: quia id fieret vel in iniuriam celebrantium, si his detraheretur aliquid de solito stipendio, nisi id de libero ipsorum fiat consensu: vel etiam in iniuriam petentium Missas, si pro ipsis non celebrentur: tot quot petierunt dato sufficienti stipendio.

Hic aduerte quod Henriquez habet in fine citati 22. capituli. Capellanum cui pingue stipendium responset pro paucis Missis, si impeditus sit, aut non sit aptus celebrare, obligationi satisfacere eadem Missas celebrando per alium data ei consueta eleemosyna, quantumuis minor sit eo, quod obuenit ipsi: quia reliquum sibi retinet titulo beneficij, quod beneficiario suo fructificat: dummodo tamen viret ne Sacerdos cui dat, videns eleemosynas de se tenues per vnâ Missam satisfaciat multis commendatis.

241. POSTREMUM DVBIUM EST, An ab Ordinario fieri possit lex, vt laici tantum, nec minus dent pro Missis aut alijs diuinis officijs celebrandis. Ad quod respondetur: quando nullum scandalum inde imminet, id licite interdum fieri posse: quia sicut laici possunt compelli ad

observandas laudabiles consuetudines, & ad dandas consuetas eleemosynas post administrata spiritualia ex cap. Ad Apostolicam, De simonia: ita etiam constitui licite potest, per certum vbi Clerici inopia premuntur, vt non detur eleemosyna solito minor aut iam alias taxata: non potest tamen constitui ne Clerici eleemosynas minor solitis, accipiant pro administratione spiritualium; quia id esset liberalitati, pietati, & charitati aditum occludere: possunt enim Clerici in eleemosynis sibi debitæ in toto aut in parte remittendis liberales esse.

CAPVT XVIII.

De peccato simoniae prout committitur in re annexa spirituali consequenter.

S V M M A R I V M.

- 242 Quid beneficij nomine significetur, & quo modo ipsum sit spirituale.
- 243 Beneficium multis modis acquiritur in quibus potest simonia contingere.
- 244 Documenta de simonia quæ committitur in electione ad beneficia.
- 245 Resignatio quid & quoruplex sit.
- 246 Resignatio facta in fauorem tertij quomodo sit simoniaca.
- 247 Eadem licite potest in manibus Papæ, non item in manibus Ordinariariorum.
- 248 Quando in resignatione beneficij contingat, vel non contingat simonia mentalis.
- 249 Non est simoniacum post resignationem beneficij factam pure & simpliciter in manibus superioris, rogare ipsam vt illud certa persona conferat.
- 250 Renuntiationes quæ non valent facta colore permutationis in manibus Ordinarij.
- 251 Simoniaca est resignatio beneficij facta cum reservatione pensio sine auctoritate Papæ.
- 252 Quando committatur simonia tractando de pensione imponenda beneficio sub Papæ beneficio.
- 253 Quando renuntians committat simoniam accipiendo temporale ea de causa.
- 254 Resignationes simoniacæ cum regressu, aut cum accessu, aut cum ingressu, quid sint & in quo differant.
- 255 Renuntiatio quæ tantum est litis, fieri potest propria auctoritate non, autem cum admixta habeat quandam permutationem beneficiorum.
- 256 De ratione quæ cum beneficio de quo litigatur vnicum est, post pro illius renuntiatione, vel non post aliquid accipi.
- 257 De bono pacis, & alia in ista causa, ob quam auctoritate Prælati, pro renuntiatione litis aliquid temporalis accipi potest.
- 258 Ratio quæ non potest, & ratio quæ potest Prælati pensionem imponere ei cui ad iudicium beneficium litigiosum.
- 259 Quod talis pensio imponi possit ad vitam illius cui assignatur.
- 250 Conuenienter aliter beneficij resignationem & permutationem: quodque hac fieri nequeat sine Episcopi auctoritate.
- 261 Qui in hac re comprehenduntur Episcopi nomine.
- 262 Permutationi beneficiorum, quatenus à permutantibus, tractatio de ea premiti potest.
- 263 Permutatione beneficij iuris facta sine Superioris auctoritate, illicita est ac simoniaca.
- 264 Beneficium tantum cum beneficio, potest permutari auctoritate Episcopi.
- 265 Beneficium simoniacæ obitum aut aliter habitum sine titulo non potest cum alio beneficio permutari.
- 166 De difficultate, An simonia committatur in beneficiorum permutatione, in qua inæqualitas per pecuniam reducitur ad æqualitatem.
- 267 De simonia quæ committitur in usu iuris patronatus.
- 268 Quando sit aut non sit simonia beneficium conferre consanguineo.